

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke po 7 kr.

Naročnino in oglasila (inserate) vsprejema upravništvo in ekspedijer v „Katol. Tiskarni“, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 75.

V Ljubljani, v soboto 3. aprila 1897.

Letnik XXV.

Ministerska kriza.

Bliskoma se je raznesla včeraj po širnem svetu brzjavna novica, da je Badeni z vsemi drugimi ministri vred odstopil.

Vzrok, zakaj da je Badeni odstopil, je jasen. Odkar so bile dekončane volitve v državni zbor, iskal je Badeni večine v novi državni zbornici, ki bi bila v pravem razmerju s sestavo sedanjega ministerstva, v katerem so zastopani konservativci, Poljaki, nemški liberalci in fevdalni veleposestniki.

Taki sestavi kabineta bi bila primerna večina, kakor jo je imel Windischgraetz. Toda v novi zbornici so razmere popolno drugačne, ker je od tedaj prišlo iz nove pete skupine 72 novih poslancev in ker nemška levica šteje sedaj 30 glasov manj, nego v prejšnji zbornici. Badeni je nameraval sestaviti večino iz 60 Poljakov, 80 Mladoč. in čeških veleposestnikov, 75 nemških liberalcev in veleposestnikov, iz centra (6 mož), nekaj zmernih Rusinov, Rumunov in divjakov.

Z jezikovne naredbe za Češko in Moravsko pa, s katero so nezadovoljni Čehi, nemški liberalci pa tirani v opozicijo, je razdril Badeni sam to kombinacijo. Zato je objava te jezikovne naredbe za Čehe izostala, dasi je bilo dogovorjeno, objaviti jo dne 2. aprila. Potem je mislil grof Badeni v smislu zahtev Čehov to naredbo spopolniti, da si za vsak slučaj zagotovi 80 čeških glasov poleg Poljakov. Za večino manjkajočih 70 glasov pa hoče Badeni pridobiti katoliško ljudsko stranko in slovansko krščansko narodno zvezo.

Pri tej kombinaciji pa je naletel na odpor v kabinetu samem. Vzlasti pravosodni minister grof Gleispach, ki je znan kot pristen nemški liberal, se je tej nameri odločno uprl. Z njim so potegnili

tovariši Gautsch, Guttenberg in Welsersheimb, ki so odločno zahtevali, da se v kombinacijo za večino morajo na vsak način vzeti tudi nemški liberalci. Vsled tega se tudi vlada ni mogla zjediniti za predsednika državni zbornici, ker so konservativni ministri bili za Kathreina, liberalni pa za grofa Attemsja.

Iz teh pojavov je bilo Badeniju jasno, da ministerstvo v sedanjosti sestavi ne dobi zanesljive večine v državni zbornici. Zato je izročil vladarju ostavko celega ministerstva. Listi poročajo, da je cesar zopet Badeniju izročil nalogo, sestaviti novo vlado, ki bode konservativno slovanska, ako Badeni ostane pri svoji zadnji kombinaciji, ali pa liberalna, ako bi mogel zadovoljiti Čeha in nemške liberalce. Vendar dejanjske razmere bolj govoré za konservativno-slovansko večino, ker je sporazum mej Čehi in nemškimi liberalci skoraj nemogoč.

Lahko se pa tudi zgodi, da pride na površje popolno nova vlada, ki morda razpusti državni zbor in vnovič apeluje na volilce. Vendar to se bo zgodilo le v najskrajnejšem slučaju, kajti odločilni faktorji dobro vedó, da tudi nove volitve ne bodo pokazale bolj homogene večine za državno zbornico, nego je sedanja.

Ker je volitev predsedništva določena na prihodnji torek, mora do tedaj vse jasno biti, kako se vlada preustroji. Naj bo ta preustroj kakoršen koli, gotovo je, da nova slovanska krščanska narodna zveza, katero so osnovali slovanski poslanci, bode važen faktor, s katerim se bode pri sestavi kabineta in zbornične večine brezdvomno računalo.

Nas sestava te zveze zelo veseli. Prvič zato, ker slovanski poslanci v državnem zboru prvič nastopajo kot organizovani zagovorniki pozitivno krščanske ideje, drugič zato,

ker so se naši poslanci s to zvezo prvič pokazali kot organizovani slovanski zastopniki kakor prelepa kristalizovana podoba avstrijskih slovanskih narodov; in tretjič zato, ker je zveza takoj s početka nastopila v takem številu, da morajo z njo računati vsi odločevalni faktorji.

Radujemo se te zveze tudi zato, ker ima po našem prepričanju neprimerno večjo važnost, nego bi jo imel jugoslovanski klub, in to iz vzrokov, katerih smo že poprej omenjali. Veseli smo te zveze tembolj, ker so se za njeno vresničenje trudili vzlasti naši katoliško-narodni poslanci s Kranjskega, katere je podpiral koroški poslanec Einspieler, vkljub temu, da so bili brez povoda napadani od vseh strani.

Kot katoličani seveda s to zvezo nismo vsega dosegli, kar bi po svojih načelih želeli, vendar, ker bi sicer ta zveza z ozirom na dejanjske razmere ne bila mogoča, zadovoljni smo tudi z doseženim posebnostjo, ker se je pokazala mej poslanci te zveze lepa edinost na podlagi pozitivno krščanskih, narodnih in gospodarskih načel.

S tem vzgledom so tudi nam Slovencem pokazali naši poslanci, kako je nam mogoče delovati v slogi in v resen duševni in gneten napredek našega naroda.

Zato bomo mi znanprej od svoje strani presojali delovanje vseh poslancev združenih v slovanski krščanski narodni zvezi kot celotno in v tem oziru tudi vravnavali svoje postopanje. Iskreno pa želimo, da store isto tudi druga glasila slovenska, da končno vendar le preidemo preko vednih neplodnih osebnih napadov na dnevni red ter da pridemo do resnega skupnega dela, katerega smo svojemu narodu dolžni vzlasti v sedanjih kritičnih raz-

LISTEK.

Razmotrivanja mračnjakova.

Vsi oni, ki ljubijo jasnost v političnih zadevah, obupavajo.

Teden dnij je že poteklo, kar se je sešel državni zbor, toda položaj je še vedno nejasen, z odstopom ministerstva postal je naravnost kritičen, in le glede naših poslancev se je čudovito pojasnil.

Položaj! Kedar politiki ne vedo, kako piha in od kod politična sapa, takrat govore o položaju in ga imenujejo težavnega, nejasnega ali celo kritičnega.

Ako verujemo našemu liberalnemu kolegi in njega najnovejši duši, gospodu dvornemu svetniku, je celo mnogo parlamentarcev, kateri razumevajo sedanjosti politični položaj baje tako slabo, kakor poslanec Lenarčič „črne bukve kmetskega stanu“.

Ti kratkovidneži nečejo v jugoslovanski klub, kakoršnega bi rada vlada in gospod dvorni svetnik. Zatorej jih ta imenuje mlade, neizkušene parlamentarce in politične novince.

Seveda, če ima človek mnogo parlamentarne izkušnje, če je na parlamentarnem bojišču od prostaka avanziral do zlatega ovratnika, potem se mu razbistri oko.

Toda tudi položaj takih starih, izkušenih parlamentarcev je sedaj jako težaven. Mladi zarod ne

ume več tistih polpreteklih lepih časov, ko so se narodi ljuto in vstrajno borili, da so avanzirali nekateri njihovih sinov.

To so bili idealni časi takrat! Srčno svojo kri posojali so narodi vladi, — da je z njo pisala dekrete, s katerimi je povzdignila tega ali onega parlamentarca za par stopinj više.

„Do ut des“ bila je politična maksima, in le za kupčijo nadarjeni možje imeli so upanje, da uspevajo.

Danes pa narodi v svoji zaslepljenosti hočejo, da so poslanci res zastopniki narodovi in ne borzijanci.

To načelo modernega političnega realizma in verizma seveda ni po všeči starim političnim idealistom.

Skušali so sicer otvoriti malo trgovino pod trdiko „Jugoslovanski klub“, toda ostalo je le pri poskusu.

Sedaj stoje nekam užaljeni na strani in motnim okom gledajo propad merkantilizma v politiki, ki se je najbolj pokazal v dejstvu, da je nemogoča zveza slovanskih poslancev po želji in sreči vlade in pod vodstvom gospoda dvornega svetnika.

Napoleon je nekoč izustil ponosni izrek: Impossible n'est pas un mot français.

Slovenščina pa ima to besedo v svojem besednem zakladu, kajnega, gospod dvorni svetnik?

Cvetke s polja moderne znanstvenosti.

(Priobčil Burjan.)

I. Odkod je človek?

Poln srednjeveških predsodkov, kakor skoro vsakdo, ki se je vzgajal v naši mili, toda žal, nazadnjaški in klerikalni domovini, poln mračnjaških nazorov o svetu in človeštvu sem prišel na vseučilišče. Kakor sneg na spomladnem solncu, kakor poštena (t. j. alkoholična) pijsča pred večnožejnim dijaškim grlom, tako so izginili vsi moji srednjeveški predsodki in mračnjaški nazori, ko je posijala nanje svetla luč moderne, svobodne vede.

Kakor sem se jaz, tako želim, da bi se vsak Slovenec vsaj duševno osvobodil v ti žalostni dobi, ko nas je klerikalni zmaj politično obvladal, ko nam ta črna pošast preti poteptati in pomendrti vse kati moderne kulture in prosvetljenosti, ki je začela tudi pri nas bujno poganjati. Da ne zaostanemo za drugimi naprednimi narodi, da ne pridemo več v temo srednjeveške neizobraženosti in otroške lahkovarnosti, treba neobhodno, da vravnamo svoje splošno naziranje po rezultatih moderne, eksaktne znanosti.

Vprašanje vseh vprašanj pa je brez dvoma: Odkod je človek? Kaj je človek? Evo Vam razsodni Slovenci, znanstveno razlago o človekovem postanku in njegovem bistvu, kakor jo dandanes predavajo skoro po vseh vseučiliščih. Ker sem si skrbno za-

5 1/2 h K

merah. Kar je bilo rekriminacij glede snovanja jugoslovanskega kluba, pozabljene so, ker je uspeh teh razgovorov tako nepričakovano vesel.

Bog živi novo slovansko krščansko zvezo! Bog živi vse njene članke pri složnem delu!

Pojmi naj se zjasne!

Z veseljem smo prebrali včerajšnje brzojavno poročilo, da se je v državni zbornici osnovala „Slovanska krščanska narodna zveza“, ki se bo potegovala za to, da se izobrazijo javno življenje v verskem, kulturnem, socialnem in gospodarskem oziru na pozitivno krščanskem temelju. Zakaj, da povemo odkritosrečno, nam se je zdela stvar zelo težavna.

Kakor poroča „Sl. N.“ (št. 73.) je dr. Susteršič predlagal, naj se zasnove zveza slovanskih katoliških poslancev. A poslanec Suklje je izjavil, „da pod tako firmo ne mara iti“. Prvič zato ne, ker se s takim imenom odbijejo Srbi, katere je treba na vsak način pridobiti. Drugič sta poljski in češki klub sestavljeni po ogromni večini po zastopnikih katoliškega prebivalstva, zato peščica ne more in ne sme za se monopolizovati tega naslova. Tretjič pa, dejal je poslanec Suklje, je izraz „katoliško-naroden“ pri nas Slovincih postal „nom de guerre“, pod katerim se skrivajo tendence, povsem protivne naprednim slovenskim poslancem.

Na to, poroča „Sl. N.“ se je oglašil dr. Krek in izjavil, da on in njegovi somišljeniki ne vztrajajo pri besedi „katoliška“, temveč da so zadovoljni, ako se sicer označi klub kot sestavljen na podlagi pozitivnega krščanstva v nasprotju z materialističnimi težnjami, katere zagovarja socialna demokracija. Vmes so posegli tudi drugi in po vplivu teh govorov je premenil dr. Susteršič prvotni svoj predlog v toliko, naj se imenuje skupina „zveza poslancev slovanske krščanske ljudske stranke“, ter nasvetoval, naj se vzprejme v pravila odstavek, da je stranka ustanovljena „na podlagi razodete krščanske resnice“, in zahteval tudi odstavke glede šolstva.

Zopet se je pokazalo, kako malo katoliške zavesti je v Slovanih. Nemogoča je še zveza, ki bi nosila ime, da je katoliška. A pokazalo se je tudi, da je nekaterim celo krščanstvo — odveč. Ne malo smo se začudili, da niti drugi predlog Susteršičev ni ugajal. Zakaj pač ne? S tem imenom zveza ustanovljena „na podlagi razodetih krščanskih resnic“ se ne odbijajo Srbi, saj tudi Srbi verujejo krščanske razodete resnice. S tem imenom bi tudi ne uganjali monopola, saj je v državni zbornici poleg katoliške ljudske stranke tudi že krščansko-socialna. Naposled izraz „krščanska razodeta resnica“ tudi v Slovincih morda še ni rogoberno ime, ki bi se pod njim „skrivale tendence, povsem protivne naprednim slovenskim poslancem“. Saj morda „tudi — katoličani“ tudi stoje „na podlagi razodetih krščanskih resnic“!

Poslanec dr. Ferjančič ni bil zadovoljen s tem izrazom „na podlagi razodetih krščanskih resnic“, zato je nasvetoval, da imej programatični del

pravil tisto obliko, kakor jo je imel „koalicijski“ Hohenwartov klub: „auf christlicher Grundlage!“ Odkrito bodi povedano, da nas je nemilo in žalostno dirnil ta strah pred izrazom: „razodeta resnica“. To vzbuja mnogo misli in ne uprav veselih. Kaže se, da se je že široko razpaslo krščanstvo — Stritarjevo, tisto čustveno krščanstvo, ki ima od pravega krščanstva le še samo ime.

Dr. Gregorčič pa se je skliceval na pastirski list avstrijskih škofov in nasvetoval kopijo programa Dipaulijeve stranke, dodavši le odstavek o enakopravnosti. Da bodo bralci lažje umeli prapor, denimo sem program Dipaulijeve stranke:

„Zjedinjen v načelih, izraženih v avstrijskega episkopata pastirskem listu o volitvah, bo klub katoliške ljudske stranke branil: 1. velmoč monarhije, 2. avtonomijo in celokupnost kraljestev in dežel, 3. red javnega prava v verskem, socialnem, gospodarskem in narodnem oziru na krščanski podlagi.“

A sedaj čujte! Dalje nego li Suklje, ki ne mara pod „katoliško“ firmo, dalje nego dr. Ferjančič, ki mu ni všeč ime „razodeta“ krščanske resnice, mnogo dalje od krščanstva stoji „Slovenski Narod“, ki doslovno piše:

„Izmej zgoraj navedenih nasvetov glede programatične izjave sta predlogu dr. Susteršiča in dr. Gregorčiča absolutno nevzprejemljiva in bi mogli poslanci narodne stranke — miru in skupnemu delovanju na ljubav — sprijazniti se k večjemu s formulo dra. Ferjančiča, da si bi bilo najbolje, ako bi se področne skupnega kluba omejilo samo na narodna, na gospodarska in socialno-politična vprašanja.“

Znamenita, velevažna izjava!

„Narod“ najpreje priznava, da je vsa njegova mržnja naperjena proti pastirskemu listu celokupnega avstrijskega episkopata. — „Slov. Narod“ piše: „Narodni volilci bi po vsi pravici vpraševali: čemu smo bili ljuti boj zoper „Slovenčev“ stranko, če je našim poslancem pastirski list jedino merilo in kazipot?“

„Narod“ izpoveda, da je program Dipaulijeve stranke zoper vse njeno mišljenje in prepričanje. „Slov. Nar.“ namreč zopet piše:

„Sicer pa bi bila največja hipokrizija, ako bi zastopniki napredne narodne stranke si sedaj omislili program, identičen z onim najčrnejših nemških klerikalcev!“ (Bralec ljubi, še jedenkrat prečitaj program Dipaulijeve stranke!) — Dalje!

Klub, sloneč na podlagi razodete krščanske resnice, je „Slov. Narodu“ absolutno nevzprejemljiv. Njegovi pristaši bi se zavoljo ljubega miru k večjemu sprijaznili s klubom „na krščanski podlagi.“ K večjemu, zavoljo miru, zakaj najljubše bi bilo „Slov. Narodu“, da bi v programu slovanskega kluba o verine bilo niti sledu!

„Slovenski Narod“ sklepa, da narodni poslanci perhorescirajo in morajo perhorescirati klerikalen program.

Sedaj naj pa razsodni bralec postoji in pre-

misli, kakšno grehoto pa so klerikalci hoteli vtihotapiti v klub! Dejali so: klub naj se imenuje slovanski katoliški. Ali je to taka grehota? Torej Slovan se mora sramovati, če je katoličan, zatajiti mora svojo vero! Toda, „klerikalci“ se niti te zahteve niso držali. Dejali so: naj se vsaj pove, da sloni klub na razodeti krščanski resnici! Saj smo vendar vsi Slovani, zapadni in istočni, rimski in zedinjeni in razkolni — kristijan je, izpovedovalci razodete resnice! Niti tega ne! A potem pride še „Slovenski Narod“, glasilo slovenske narodne stranke, ter pravi: k večjemu to, naj bo, če ni drugače, zavoljo ljubega miru, a če je mogoče, naj se vera iz programa sploh izpusti!

Velevažna izjava! „Narod“ je z njo dokazal dvoje:

Prvič: da niti malo ne pozna našega časa, niti tega, kaj hoče. Ne pozna časa, zakaj „Narod“ nič ne vidi, da se zadnji čas vse loči v dva tabora, zbira pod dva prapora, na katerega jednom je zapisano materializem, na drugem krščanstvo. Ne pozna niti tega, kaj hoče, zakaj na koncu XIX. veka, po šest tisoč letih človeške zgodovine se ni naučil niti toliko, da bi vedel, kako brezsmiselno in brezglavno početje je, reševati narodna, gospodarska, socialno-politična vprašanja brez ozira na — vero!

Drugič: „Narod“ ni samo zoper škofo, ni samo zoper katoliško cerkev, ni samo zoper krščanstvo, on je sploh in do cela zoper vero! Vse vere so mu jednake, sovražile le jedno: katoliško! Kadarkoli iz ust narodne stranke z licemersko zlobo pride beseda „klerikalizem“, je istovetna s katoliško, s Kristusovo cerkvijo. Kdor še sedaj tega ne vidi, temu sploh ni več pomagati! A kdor količ kaj misli, temu bo tudi jasno, v kakem smislu je literat „Slov. N.“ (št. 68.) o pesmih Funtkovih o smrti pisal: „O bistvu modrovanja in premišljevanja samega (Funtek razvija namreč krščanske nazore) ne govorim, če tudi me šegečejo prsti. Vznemirilo bi se preveč ljudij, in to bi danes še ne bilo ljubo, zakaj novo solnce še ni posijalo v vsi svoji lepoti... Drugod sije danes v vsi svoji moči in krasoti in kmalu priplava na naše nebo; ne vzdrže ga filisterske megle, ki leže nad nami kakor mōra!“ ...

Hipokrizija! Danes torej vam še ni ljubo, vznemirilo bi se preveč ljudij! Danes treba pobijati še samo klerikalizem, a prava beseda še ne sme iz ust, zakaj megle leže nad nami! Hipokrizija!

„Narod“ kajpada upa, da bo ljudstvo počasi odpalo od vere. „Naše izvrstno ljudstvo (tako je pisal „Sl. N.“ št. 67) tudi ne bo vedno tako ostalo kot sedaj. Mi se zanašamo na šolo in na napredni tok časa, kojega klerikalstvo še celo v Rimu ustaviti ni moglo!“ Torej tako naj bo naše ljudstvo, kakor je prišlo l. 1870 v Rim? Zavrženo, razuzdano, lopovsko, masonsko? Mi upamo, da se „Sl. N.“ želja nikdar ne bo izpolnila. To upanje nam daje misel, da naš narod mora spoznati črno hipokrizijo „Naroda“. To upanje nam daje pogled, da se poslanci narodne stranke

pisoval vse, kar nam je veleučeni profesor povedal, podam vam lahko kar doslovno njegovo predavanje.

„Ker si ne moremo misliti“, začel je profesor pred množičnim kolegijem, „ker si ne moremo misliti, da je človek kar skočil na zemljo tak, kakoršen je dandanes ali celo, da ga je Bog vstvaril, kakor slove stara židovska bajka, moramo se drugače lotiti tega vprašanja, da je moremo v smislu današnjega svetovnega naziranja rešiti. Pojmi: Bog, stvarjenje, duša, čudež i. dr. so za pametnega človeka sploh, zlasti pa za naravoslovca in učenjaka, anahronizmi. Pri reševanju vprašanja o človekovem postanku se torej ne moremo ozirati na take megleno in ničevne činitelje, ki pa, žal, igrajo še veliko vlogo v mišljenju nerazsodne mase in njenih izkoriščevalcev. Preiskovanje torej postavimo na strogo znanstveno, naravoslovno stališče, menim namreč descendenčno teorijo, ki se imenuje po nje genialnem vtemeljevalcu tudi darvinizem. Upam, da se tekom malo desetletij poprimajo vsi učenjaki te epohalne težnje, katera jedina nam more razložiti vse stvarstvo brez verskih strašil; toda na svojo žalost moram priznati, da je še mnogo, mnogo mož na profesorskih stolicah, ne samo teologov in filozofov, ampak celo naravoslovcev in zdravnikov, ki z najrazličnejšimi razlogi, celo z znanstvenimi dejstvi hočejo porušiti veličastno stavbo slavnega Angleža.

Kaj mislijo teologi in filozofi o darvinizmu, nas malo briga, vse njih spekulativne razloge proti teoriji lahko zavrtnemo z Apelovim izrekom: „Le čevlje sodi naj kopitar!“ Kdor se ni specijelno bavil z vedami: zoologijo, botaniko, anatomijo, fiziologijo, histologijo, embrijologijo, morfologijo, paleontologijo in drugimi strokami, ne more niti govoriti o darvinizmu!

Malo težje seveda je odgovarjati naravoslovcem in zdravnikom, ki so se z omenjenimi strokami pečali. Toda veliki Haeckel, ki je osivel v boju za darvinizem in materialistični monizem, nas je tudi v tem oziru oskrbel. Dejali je namreč slavní darvinist, da more o darvinizmu samo oni soditi, ki je prepričan o njega notranji resničnosti. Globoki mislec, darvinist Jäger, je zavrnil vse napade od strani antidarvinističnih naravoslovcev rekoč, da se descendenčna teorija ne opira toliko na naravoslovna dejstva kolikor na način mišljenja. Kdor se je torej povzpел do one stopinje izobraženosti in omike, da se je srečno iznebil „Köhlerglauben“ na Boga, dušo in druge nereelne pojme, ki so se porodili v razvnetih možganih umobolnih ljudij, kdor vrjame samo to, kar čuti, temu je descendenčna teorija v obliki darvinizma postulat zdrave pameti. (Posebej opozarjam na to duhovito sklepanje. Op. pis.)

Burno pritrjevanje in ploskanje je pričalo, da

je govoril profesor vsem iz srca. Hvaležno se je nasmehnil, obrisal pot s čela, vesel, da se je tako srečno izognil vsem logičnim čerem in pečinam, potem pa nadaljeval:

„S tem kratkim uvodom sem vam, gospoda, dokazal upravičenost in resničnost darvinizma in s tem pridobil trdno in zanesljivo podlago za naše raziskovanje o postanku človeka. Darvinizem uči, da so se vse živali in rastline polagoma razvijale in razvile iz malo prvotnih stanic, da se je ta razvoj vršil čisto mehaničnim putem brez vsake smotrenosti. Ker je tudi človek organsko bitje, ne moremo zanj napraviti v naravi posebnega kraljestva, kakoršno imajo živali in rastline, zlasti ker je človek bistveno popolnoma enak najbolj razvitim živalim; razloček med človekom in živaljo je samo kolikosten, ne pa kakovosten, kakor trdijo oni, ki prisegajo na verske dogme. Nikakor torej ne kaže, da bi delali pri opisovanju človeka izjemo, da ga ne bi uvrstili v kraljestvo živalij.

Ko ga je bigotni Linné opisal in omenil v redu opic, ali pa ko ga je Buffon obširneje popisal o pri-
liki, ko je razlagal osla, takrat se ni nikdo podtikal nad takim ravnanjem, ker je vsakdo mislil, da pomeni pojem sorodnost samo neko površno in navidezno podobnost. Čim je pa darvinizem neovržno dokazal, da je treba umevati sorodnost v prvotnem

sami obsodili „Slovenski Narod“. Stopili so v „slovansko krščansko narodno zvezo“, ki se bo potegovala za to, da se izobrazijo javno življenje na pozitivno krščanskem temelju!

Mažari v hrvatskem Primorju.

Iz Zagreba, 29. marca.

XI.

Vgnezditi se na obali Jadranskega morja na kakoršenkoli način, to je vroča želja mažarskega naroda. Na Reki so radi popustljivosti in malomarnosti hrvatskih vladinih krogov prisvojili si neko gospodstvo, kar jim pa še ni dosta, kajti sami Rečani so se jim, kakor znano, uprli pri zadnjih volitvah. To Mažare vendar le ne plaši preveč; nadjajo se še vedno, da zmagajo na Reki popolnoma. Huja kost je za njih ostalo Primorje, kjer je prebivalstvo brez razlike hrvatsko in precej probujeno v narodnem pogledu.

Kar bi šlo Mažarom v korist, to je siromaštvo v teh krajih, zategadel so vsa trgavska in obrtna podjetja vsredotočili na Reki, a drugim krajem dele le drobtine v onem slučaju, če jih prebivalci prosijo za to. Sicer pa je znano, da vsak Mažar govori z oduševljenjem o svojem morju, po katerem je Ogerska zvezana z ostalim svetom, ter zistematično zanikuje Hrvatstvo v tem kraju, češ da je to vse ogersko Primorje. Da pokaže to tudi zunanjemu svetu, razumi se v krivem svetlu, začel je snovati o nekem svetovnem pomorskem kopališču. Sosedno Opatijo je hotel nadkriliti ter poobči ves svet za seboj.

Zbral si je tak kraj. Siromašna vasica na hrvatske obali, hrvatska Orkvenica je imela postati slavno kopališče. Morje je na tem mestu zares prav prikladno za kopanje, ali vse drugo se je moralo osnovati. Našli so se za to podjetniki, a vse se je imelo izvesti po velikanskej osnovi. Zato je treba pa veliko denarja. Tudi ta se je navidezno podpisal in deloma preskrbel. Sezidal se je krasen dom za goste ter vse sijajno uredilo. Razumi se, da je bilo vse v mažarskem duhu. Pričakovali so gostov od vseh strani, največ seveda iz Ogerske. S početka so jih s slepilnimi oglasi namamili nekoliko, ali prevelika draginja in drugač še pusta okolica jih je kmalu pregnala, a drugih ne privabila, domače priproste goste pa popolnoma odbila mažarska ošabnost.

Ze lani ni bilo gostov, letos so imeli le štiri in še ti so pobegnili v Opatijo. Vse podjetje je tako hitro propalo, kakor so neki hrvatski protivniki njegovi naveščali. Ze namen podjetja je bil osnovan na krivi podlagi; hotelo se je Mažarom širiti svoje gospodstvo na hrvatske zemlji. Prezirali so domačine na vse razne načine. Kriva je bila pa v drugem redu tudi nenasitljiva dobičkarija ter nesolidno gospodarstvo. In vse podjetje je moralo napovedati te dni konkurs, ker se ni našel nobeden, da bi pokrtil dosedanjo zgubo. Zdaj se piše po mažarskih časopisih, da so provzročile to propast hrvatske

in pravem pomenu besede, začeli so fanatični zastopniki dogmatičnih verstev s prižnic in katedrov klicati na pomoč policijo zoper vedo, ki se je osmelila človeka ponižati do živali. Menim, da je pomilovalni smehljaj najboljši odgovor našim nasprotnikom. Kdor ima le trezne oči, mora nujno spoznati, da ima človek lastnosti in znake, ki jih opažamo pri višjih živalih. Iz tega sledi nujno, da je človek žival, samo prava pravcata žival. — (Divno! Vino ima premnogo svojstev, ki jih ima tudi voda, torej je vino sama čista voda. O, da bi bilo to res! Potem me ne bi danes glava bolela! Opomba stavčeva.)

S tem premišljevanjem smo pridobili temeljno resnico za naše bodoče raziskovanje, temeljno resnico, na kateri sloni toliko modernih znanostij, kakor n. pr. dušeslovje, modroslovje, antropologija, jezikoslovje, pravoslovje i. dr.

Z veseljem opažamo, da se jo je prijel tudi socialna demokracija in se tako postavila na trdno, znanstveno podlago. („Živela demokracija!“ zagrmelo je po dvorani.) Človek je torej žival, samo kolikostno različen od živali. Kako si je pridobil nekaj na videz popolnoma različnih svojstev, ki so pa v resnici skoraj samo malenkostne prednosti, o tem obširneje kasneje, zdaj se ozrimo nekoliko na njegov rodovnik, ki je seveda skupen tudi drugim živalim do gotove meje. (Dalje sledi.)

oblasti, češ, da one niso dosta podpirale podjetnikov.

Ta trditev je seveda brezkraina brezobraznost mažarskih šovinistov, katerim se ni posrečilo, odtrgati zopet jeden del hrvatske zemlje v svoje poznate svrhe.

Ni nam na misli braniti hrvatske oblasti radi tega napada, saj vsak čitatelj že sam dobro vé, da je ravno nasprotno resnica. Hrvatska vlada je ravno pri tem podjetju storila več, nego ji dovoljujejo njeni dohodki, saj je na deželne stroške sezidala ob morju krasen obalni zid ter preskrbela kraj z vodo po vodovodu, za kateri je potrošila do 20.000 gld. Tudi je deželna vlada nakupila najprej sama večji del zemljišč v celem obsegu omenjenega kraja ter ga potem prodala dotičnemu društvu za isto ceno, kakor ga je ona kupila, samo da se niso pri tem poslužili okoristili prekupci. Vlada je to podjetje pospeševala in branila bolj nego je bilo potrebno in nego ji je služilo na čast kot hrvatski vladi, kajti dovoljevala je mažarskim podjetnikom, da so na hrvatski zemlji uganjali take demonstrativne protin narodne orgije, da se je začelo hrvatsko prebivalstvo temu sramotnemu ravnanju protiviti ter so bili vsled tega tudi mnogi hrvatski rodoljubi kaznovani.

In glej, zdaj mažarski listi obirajo hrvatske oblasti kot sovražne temu podjetju. Radovedni smo, bode li se zanje zavzel uradni list; za siromašni narod znamo, da ne bode spregovoril besede, in vender le ta pri vsem tem največ trpi.

Pred mažarsko urvazijo tako mirna in zadovoljna vas Cirkvenica je zdaj vsa v ognju. In kako tudi ne? Zaslepljeni prebivalci so sanjali o mirnem in ugodnem življenju, ki ga bodo imeli, ko postane Cirkvenica svetovsko kopališče. Koliko bo dobička od bogatih gostov. Prodali so svoja zemljišča, zapustili lov na morju ter začeli brezbrizno živeti. — Dokler se je delalo, zidalo, nasipalo, sadilo, bilo je nekaj zaslužka, a še ta ni bil ves izplačan. Nadjali so se še vedno, da se poravnava ves dolg, kakor jih je še pred nedavnim tolažil neki zastopnik podjetniške družbe. Zdaj pa vidijo, da so prevarani. Zemljišča ni več, zaslužbe tudi nobene, kako se bo živelo. Sedaj samo od ribjega lova prav siromašno.

Za ves kraj je ta sleparija hud udarec, ali moramo priznati, da nam ni niti najmanjše žal, kajti Mažari so zatrosili že v tem kratkem času toliko slabih navad med naše dobre ljudi, da je prava sreča, da so morali popihati iz tega kraja.

Pride li do prodaje Cirkvenice, namreč kopališča, naj bi ga kupili domačini, saj ima dosta premožnih Hrvatov; a z manjšim, nego z dosedanjim lišpom, moglo bi se vzdržati kopališče, kar bi bilo na korist samemu podjetniku, kakor tudi siromašnemu narodu. Le tujcu je treba zapreti v naše kraje vsako pot, a hrvatska vlada bi morala v tem slučaju še izdatneje podpirati domače podjetnike, nego je mažarske. — Hrvati ji gotovo ne bodo nehvaležni za njeno podporo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. aprila.

Jezikovna naredba za Češko, ki je mej drugim tudi vzrok, da je navstala kriza v Badeni-jevem kabinetu, bi se bila morala objaviti že z večerajšnjim dnem. Kakor je bilo prvotno določeno, bi bila ta naredba veljavna za vsa češka oblastva, izvzeta so le žandarmerijska, ki se prištevajo k vojaškemu oblastvom. Najimenitnejši v tej naredbi je bil § 7., ki je provzročal dolgotrajne razprave v ministertvu in ki je najbolj razburil živce nemški manjšini. Ta preporna točka določa, da smejo sodišča in sploh uradi ne samo češki občeovati s strankami in voditi dotične zapisnike v češkem jeziku, marveč v tem jeziku dopisavati tudi med seboj v notranjem poslovanju. Poslednje je bilo dosedaj popolno izključeno in so smela sodišča mej seboj občeovati le v nemškem jeziku. Ravno tej določbi se je pa ustavljal z vso silo pravosodni minister Gleispach. V zadnjem trenutku je vlada še jedenkrat pozvala te dni v Pragi bivajočega poslanca dr. Herolda, kate-rega je skušala pregovoriti, da odstopijo Mladočehi od te najtrše in najtežavnije zahteve, ki je v stanu do skrajnosti razburiti nemške duhove. Toda ker se dr. Herold ni smel ukloniti vladni zahtevi in ker se je ravno v tem trenutku osnovala krščansko-slovanska zveza, o kateri vlada niti sanjala ni, je bil ministerski predsednik Badeni prisiljen, v svojem imenu svojih tovarišev vložiti ostavko. Zatrjuje se,

da se bo Badeni z nova prizadeval, pridobiti Mladočeha na svojo stran, toda ne več na tako limanico, kakor sedaj, marveč na kak drug, dosedaj še neznan način. Kaj bode s tem dosegel, o tem nas pouči najbližnja bodočnost.

Izvolitev opata Treutnfelsa je komisija, ki je bila izžrebana v zadnji seji, vendarle potrdila, ker se je pokazalo, da ni vse resnično, kar so objavili nekateri dunajski listi. Ti listi so oslanjali svoje trditve na nastopno poročilo. Volitev tirolskega veleposestva je bila razpisana na 23. marca. Opat Treutnfels je veljal sicer že v začetku marca kot izvoljen s 6 proti 5 glasovom, vendar pa, ker je opat Grüniger v Griesu, ki je glasoval za Treutnfelsa, umrl 14. marca, njegov glas na dan volitve ni bil veljaven in toraj opat Treutnfels ni dobil absolutne večine. To mnenje je zastopal tudi član komisije dr. Lueger. Posl. Zallinger pa je zadevo nastopno pojasnil: Tirolski namestnik je določil kot zadnji rok za določiljatev glasov do 1. marca. Opat Grüniger toraj ni umrl osem dni pred, marveč 14 dni po določenem roku. Na podlagi tega pojasnila se je izvolitev soglasno potrdila. Dne 23. marca je bila določena le volitev ostalega svetnega veleposestva.

Gališki minister dr. Rittner odstopi baje v najkrajšem času. Dunajski dopisnik „Gazete Narodove“ poroča baje s popolno gotovostjo, da bode imenovan sedanji minister za Galicijo, dr. Rittner, v najkrajšem času višjim dvornikom nadvojvode Otona. V tem slučaju je odbran njegovim naslednikom na ministerskem sedežu sedanji podpredsednik gališkega deželnega šolskega sveta dr. Dobrzynski. Odgovornost za resničnost tega poročila moramo seveda prepustiti posl. Merunovicu, ki je urednik imenovanega lista in ki je objavil omenjeno poročilo.

V Rusiji so obhajali pred nekaj dnevi dvestoletnico, odkar je potoval Peter Veliki po zahodni Evropi in s tem mnogo pripomogel do izobrazbe ruskega naroda. Ruski listi so posvetili temu spominu obširne članke, v katerih se naglašajo zasluge pokojnega carja in razmotravajo vspehi njegovih za Rusijo velepomembnih dejanj. Jedno se jim pa ne zdi po volji, da namreč ruskemu narodu še ni zasijala zarija duševne in tiskovne slobode, s čimur bi se potem spopolnilo po Petru Velikem pričeto kulturno delo.

Irsko davčno vprašanje. Ubogo irsko prebivalstvo je dobilo predvčeranjim zopet jasen dokaz, kakoga prijateljskega zaveznika ima v angleških mogočnejših. Šlo se je namreč že dalje časa zato, da se vsaj nekoliko razbremeni ubožna Irka, ki mora, kakor smo svojedobno dokazali, primeroma mnogo večji prinos odračunovati, kakor Angleska, akoravno je že malone do cela izmozgana in se število prebivalstva zmanjšuje od leta do leta. Irski zastopnik Blake je predlagal resolucijo, v kateri se zahteva nujna odpomoč za preobloženo Irsko, toda spodnja zbornica jo je odklonila s 312 proti 157 glasovom. Zaman se je trudil predlagatelj v dvehurnem govoru ter dokazoval potrebo nujno odpomoči, zastonj se je prebrala obširna in dobro utemeljena peticija, zmagali so tudi sedaj angleški mogočnejši, ne mene se za uboge Irce, ako tudi lakote pomro. Samo ob sebi je umevno, da tudi vlada ni storila nobenega koraka, kajti izgovarja se s tem, da bo že komisija, ki se bo pečala s to zadevo, storila svojo dolžnost in potem bo mogoče rešiti pereče vprašanje. Vlado in njene privrženca seveda prav nič ne briga, kedaj bo komisija, katere sedaj še ni, dogotovila svojo nalogo, in ji je prav vse jedno, pride li v tem desetletju zopet na dnevni red to pereče vprašanje, ali ne. Ubogi irski kmetovalci lahko čakajo, saj bodo živeli do smrti, tudi če kamenje jedó!

Blokada atenskega pristanišča in njene posledice. Kakor smo že poročali, sklenile so vele-vlasti, prirediti predlogu admiralov gledé blokade pristanišč Pirej in Aegina, ker menijo doseči s tem svoj prvotni namen. Povod temu koraku je neki nekorektno postopanje polkovnika Vassosa na Kreti. Dolzé ga, da je on pričel vojsko z velevladmi, ker se ni hotel ravnati po navodilih evropskih admiralov in je prekoratil določeno mejo, napadel pristanišča in utrdbe ter celó posamne oddelke evropskih močij. Vse to je dovedlo velevlad do sklepa, da treba nasproti Grkom uporabiti najstrožja sredstva, in jedno izmed teh je gotovo blokada atenskega pristanišča. S tem korakom menijo velevlad, doseči pacifikacijo otoka Krete. Po našem mnenji to sredstvo ne bo doseglo

svojega namena, kajti akoravno se s tem prisili Grško, da odzove polkovnika Vassosa z vsemi vojaki z otoka Krete, vendar se ni pomirila na načrtni način zatiranih in vsled tega po vsej pravici razburjenih krščanskih prebivalcev, ki so v verskem in narodnem eziru jednega duha z grškim narodom. Nasproti bi pa vevlasti zanetile le še večji ogenj na Kreti, katerega bi gotovo ne bilo mogoče preje pogasiti, dokler bi ne bil do zadnjega zatrt jeden izmej obeh krečanskih narodov. Tako daleč pa vevlasti menda ne bodo marale tirati perečega vprašanja in toraj je na ta način tudi ne bodo dovedle do rešitve. Vevlasti morajo najbrže same biti popolno prepričane o ne preveliki umestnosti tega koraka in menda ravno vsled tega tako dolgo čakajo z nameravano blokado.

Tedenski koledar.

Nedelja, 4. aprila: 5. postna (tiha) evang. Jezusa hočejo kamnjati. Jan. 8. Izidor šk. Ponedeljek, 5. aprila: Vincencij Fer. spozn. Torek, 6. aprila: Sikst p. m. Sreda, 7. aprila: Herman spozn. Četrtek, 8. aprila: Albert šk. Petek, 9. aprila: Marija Kleofa. 7. Žalost M. D. Sobota, 10. aprila: Mehtilda op. — Lunin spremen: Prvi krajec 10. aprila ob 9. uri 25 m. dopol. — Solnce izide 5. aprila ob 5. uri 36 minut; zaide ob 6. uri 30 m.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 3. aprila.

(Iz državnega zbora) smo dobili danes popoldne obširno poročilo o zadnjih dogodkih glede osnove slovanske krščanske zveze in o kabinetni krizi. Ker nam ni več mogoče danes celega poročila objaviti, omenimo le opombo gospoda dopisnika, da vlada mogoče preloži državni zbor za nedolčen čas, ako se hitro ne reši ministerska kriza.

(Pogreb stolnega kapitularja barona Z. Cirheimba) je bil večer ob 4. uri popoldne. Mil. g. knezoškof so truplo blagoslovili pred hišo in vodili spreved v stolnico, kjer so se opravile navadne molitve za mrtve. — Iz stolnice na pokopališče k sv. Krištofu je vodil spreved preč. g. stolni prošt dr. Leon Klofutar. Vdeležili so se ga pred krsto: gojenci obeh sirotišnic, oo. frančiškani, pevec bogoslovei, stolni kapitelj; za krsto so šli sorodniki, med njimi pokojnikov brat, ki biva kot umirovljen polkovnik v Mariboru, deželni predsednik baron Hein, divizionar pl. Höchsmann, veliko zastopnikov uradov in častnikov tukajšne posadke, mnogo prijateljev duhovnikov iz mesta in dežele. — Danes ob 8. uri so bile mrtvaške molitve in potem je opravil slovesno črno pontifikalno sv. mašo p. n. stolni prošt dr. Leon Klofutar za dušni mir blagega pokojnika N. v m. p.!

(Izrodek fanatizma.) Naši čitatelji se spominjajo, da smo gledé zakulisnih dogodkov pri volitvi koroškega slovenskega poslanca na pojasnilo gosp. Legata vso zadevo sami od sebe takoj popravili ter dali javno zadoščenje g. Legatu in to tem rajši, ker smo tudi od gosp. Jos. Rozmana, tajnika kat. pol. in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem prejeli poročilo, da je g. Legat ravno v tej volilni borbi delal čisto v našem duhu ter v prvi vrsti stal za katoliško in slovensko-narodno stvar! S tem je stvar častno za g. Legata poravnana. „Narod“ pa nam v izrodku svojega fanatizma očita, da „Slovenec“ naravnost hujska nato, da naj se spravi koroški narodnjak ob kruh, ob službo! Dokaz zato seveda „Narod“ ostane dolžan. — Mi zato odločno odklanjamo tako podtikanje in sicer posebno še od glasila stranke, ki sama res tako postopa. Tako je nedavno mestni magistrat začasnó v pokojil brez najmanjše pokojnine mestnega policijskega uradnika g. Erzina, in sicer po 25letni službi, dasi disciplinarna preiskava, na katero je moral čakati gosp. Erzina tri in pol leta, na polovico prikraščen pri svoji plači, ni dognala najmanjšega prestopka v poslovanju gosp. Erzina. In ta mož, ki je 25 let služil mestu, je sedaj od magistrata postavljen na cesto in je oče sedmero nepreskrbljenih otrok. — To pa zato, ker je pošteno tudi nasproti svojim višjim opraviljal svojo službo. Ako liberalna gospoda na magistratu hoče, ji to še natančneje pojasnimo. — O drugem slučaju, kako liberalna Narodova gospoda postopa s svojimi „le namišljenimi političnimi nasprotniki“, so pisali nedavno „Slovenski List“ in „Edinost“ obširno, ko so pripovedovali, kako ti libe-

ralci „Narodovi“ postopajo proti kontrolorju mestne blagajne, g. Trstenjaku zato, ker se je drnil prevzeti vredništvo „Slov. lista“; takoj so mu torbo navezali na usta, da je moral vredništvo omenjenega lista pustiti, sicer bi bil takoj odslovljen iz službe, torej spravljen ob kruh, ob službo, kakor „Narod“ brez povoda piše v našem slučaju. In pri zadnjih volitvah v peti skupini v Ljubljani, za katere je dejal „Narod“, da se njegova stranka ni mnogo menila, so dobili mestni vžitinski pazniki strog ukaz, glasovati za liberalne volilne može, sicer... Kako sedaj liberalna klika agituje za mestne volitve pri malih obrtnikih, omenili smo večeraj. Tako postopata „Narodova“ stranka, katere glasilo nam hoče očitati, da mi koga iz političnih ozirov spravljamo ob kruh! Zato takim ljudem po vsej pravici vračamo besede: Sram vas bilo!

(Nemško-slovenska liberalna zveza.) Kdor še ne veruje, da se je državnoborska volitev v našem mestu vršila v znamenju zveze nemških in slovenskih liberalcev, in kdor je toli naiven, da ne pričakuje sadov te zveze pri prihodnji volitvi v mestni zbor, temu priporočamo v berilo sledečo zahvalo vodstva nemške stranke svojim volilem: „Bei der am 18. d. M. stattgehabten Reichsrathswahl in der Landeshauptstadt Laibach haben sich unsere Parteigenossen gemäss der von uns an sie gerichteten Aufforderung nach einer langen Reihe von Jahren wieder zum erstenmale und unter besonders schwierigen Umständen theilgenommen; sie haben hiebei, den Grundsätzen und Ueberlieferungen einer geschulten politischen Partei entsprechend, ihre Stimmen in sehr ansehnlicher Zahl, unter Einhaltung strenger Disciplin und im fortschrittlichen Sinne abgegeben. Der unterzeichnete Ausschuss beehrt sich deshalb, bei diesem Anlasse den Herren Wählern aufrichtig und herzlich zu danken und der zuversichtlichen Hoffnung Ausdruck zu geben, dass sie auch künftighin, wann immer die Interessen der Partei es erheischen sollten, hierfür mit Hingebung und Einmüthigkeit eintreten werden. — Laibach am 20. März 1897. — Der leitende Ausschuss der deutschen Partei in Krain.“ — To je govorjeno jasno!

(Dar.) Prezvišeni g. knezoškof ljubljanski so darovali za gimnazijsko kapelo v Kranju 100 gld. Lepi dar od tako odlične strani nas je posebno razveselil. Velikodušnemu dobrotniku kličemo hvaležno: Bog plačaj!

(Iz Novega Mesta.) Pretečeni četrtek, 1. aprila, je prišel preč. g. Janko Zakrajšek, dosedaj kapelan v Smarju, v svojo župnijo Valta vas. Iz Novega Mesta so ga spremili tja mil. g. prošt Peter Urh. Sprejelo ga je, oziroma pričakovalo v Valti vasi še mnogo drugih duhovnikov sosedov, med njimi 3 njegovi sošolci, nastavljeni v novomeški dekaniji. Sprejem je bil jako lep. Zastave, slavoloki, napisi, grmenje topičev in pritrkavanje, nagovori občinskih mož, učitelja in v belo oblečene šolarice — to se vidi in sliši sicer kolikor toliko povsodi ob sprejemu novega župnika. Ali dobrodejno in milo, res gniljivo je uplivalo na nas, ko smo videli, da je bil ta sprejem v Valti vasi res prirčen, ne samo običajna slavnost. Naše dobro dolensko ljudstvo res iz srca časti in spoštuje svoje duhovne pastirje. Že pri vsprejemu pred župniščem in vzlasti v cerkvi, ko so mil. g. prošt predstavili novega župnika v kratkih pa jedrnatih, krasnih besedah, smo videli, da se je porosilo marsikoga oko. G. župniku čestitamo, da je prišel med tako dobro ljudstvo. Na mnogaja leta!

(Monsignor Jeranova dijaška miza.) Za mesec februar in marec je bilo plačati v ljudski kuhinji dijakom za hrano 395 gl. 48 kr., za hrano pri zasebnikih 62 gld., za stanovanje 58 gld., za šolnino 25 gld., za razne manjše potrebe 12 gld. 70 kr. Skupnih stroškov za imenovana dva meseca je 573 gld. 18 kr. — Ne bilo bi mogoče oskrbništvu dijaške mize teh stroškov poravnati, ako bi ne bilo prejelo od slavnega deželnega odbora podpore 200 gl., za katero se v ime uboge podpirane šolske mladine najiskrenejše zahvaljuje, kakor tudi vsem drugim radodarnim dobrotnikom. — Podpiranih je bilo ta meseca po 142 dijakov. — Ker za podpiranje Jeranove dijaške mize ni nobenih drugih fondov, razven dobrih src blagih prijateljev slovenske mladine, zato se oskrbništvu obrača do njih, naj tudi v prihodnje ne pozabijo revnih naših učencev, ki brez te pomoči ne bi mogli nadaljevati svojih nauk.

V Ljubljani, dne 2. aprila 1897.

Andrej Kalan.

(I. izkaz darov za pogorelce v Koritnem pri Bledu.) P. n. gg.: Jak. Jelovčan, župan v Stariloki, 7 gl., Matija Jeriha, kanonik v Novem Mestu, 5 gl., davčni nadzornik Jordan v Radovljici, 1 gld., Dr. Gruđen v Smartnem 2 gl., Tavčar, župnik v Lešah, 5 gl., duhovnjani v Dražgošah 4 gl., svečar Dolenec v Ljubljani 10 gl., prednica baronka Lazarini v Begunjah 15 gl., drž. poslanec Pogačnik 10 gl., darovanje Grajskih taranov na Bledu 60 gl. 15 kr., darovanje v Zaspem 8 gl., v Kamnigoric 15 gld. 27 kr., pri sv. Heleni 8 gl. 18 kr., v Begunjah na Gorenjskem 20 gl., župan Anton Soklič na Koroški Beli 2 gl. — Bog plati!

(Ogenj.) Iz Goč pri Vipavi. Dne 31. marca t. l. se je okoli poldneva pričelo za dež napravljati. Ob eni uri popoldne bliskne — zagrmí in strela udari v hišo v vasi na najbolj nizko ležečem prostoru. Naenkrat je bilo podstrešje precej prostorne hiše v ognju in tik hiše v hlevu med drugo živino ubit vol. Drugi živini se ne poznajo katera škodljiva znamenja. Na klic zvona je prihitelo vse polno ljudi, vsled česar je bilo mogoče, in še brez vetra, omejiti ogenj le na ponesrečeno hišo. Hvala gre v prvi vrsti pogumnim mladenčem iz Goč, ki se niso strašili vkljub silnemu plamenu ognju bližati se ter ga zadušiti. Vse priznanje zaslužijo tudi požarne brambovske družbe iz Sent Vida in Vipave, ki so na klic sile prihiteli na pomoč vkljub silnemu deževnemu nalivu. Pripomniti moram še, da v bližini hiše stoje na visokem prostoru visoka drevesa. Leta 1896 konec maja je tudi strela udarila v to hišo — v dimnik, dimnik razdrapala, po kuhinji močno divjala, psa ubila in v bližnji sobi domačo hčer omamila tako, da je za precej časa zgubila besedo.

(Darovi.) Za dijaško kuhinjo: C. g. A. Turk, župnik na Koroški Beli 5 gld. namesto venca na krsto stoln. kan. preč. g. Z. bar. Cirheimb in občina koroškobelska kot svojemu častnemu občanu tudi 5 gld. v isti namen.

(Glavna zaloga tobaka v Kranju) se bode odala potom javnega pogajanja. Ponudbe do 27. apr. t. l. predstojništvu c. kr. finanč. ravnateljstva v Ljubljani. Varščina znaša 440 gld.

(Vejaška godba c. kr. 27. pešpolka) bode jutri o poludne letos pivkrat igrala v Zvezdi.

(Ljubljanka) je vsled zadnjega deževja narasla za 1:20 m. nad normalom.

(Slovenci v Celji in okolici) ne pozabite, piše »Domovina«, kadar nakupujete svoje potrebščine, na narodne trgovce v Celji in ti so: Milan Hočev, Dragotin Hribar, Anton Kolenc, Peter Kostič, Josip Matič, Anton Mlinerič, Karl Vanič in Toplak in Pečnik. Obljubimo in storimo sklep, da nihče od nas ne sme v bodoče prestopiti praga nam sovražnih trgovcev, kateri nas poznajo le takrat, če vidijo, da dobijo naš groš, in če pa pri vsaki priliki pokažejo, koliko marajo za nas Slovence. Ravno isto velja tudi gledé gostilničarjev in obrtnikov. Narodni obrtniki, ki so naši in za nas, so sledeči: Stefan Boucon, stolar, F. Dolinar, zaloga perila, Ferdinand Goligranc, zidarski mojster, Ivan Gosar, akad. slikar, Martin Gregorinčič, krojač, Josip Hočev, krojač, Matija Kalan, mizar, Ivan Kapus, brivec, Luka Keber, čevljar, Franc Kmecl, krojač, Jakob Kobilca, marelar, Martin Kolsek, čevljar, Jakob Križman, strugar, Melhior Kronovšek, pletar, Srečko Magolič, fotograf, Ignac Oblak, podobar in pozlata, J. Prelog, čevljar, Ivan Radač, gostilničar na Bregu, Ivan Rebek, ključavničar, Franc Sribar, klobučar, Avgust Sviga, mizar, Boštjan Selšek, krojač, Stefan Strašek, čevljar, Matevž Sinkovič, mizar, Franc Ed. Vošnjak, pek, Josip Zabukovšek, krojač. Narodni gostilni sta v Celji le ona v »Narodnem domu« in gostilna »pri jelenu« in le te in nobene druge izvzemši Strausove bi ne smeli Slovenci pohajati. Gledé dobave mesa pa priporočamo mesarje: Karlovška, Pleterskega in Strausa. Vsi drugi naj prodajo svoje meso nemškutarjem in dr. Pommerju, ter jim svetujemo, da naj pokupijo tudi nekaj nemških bikov, kateri krulijo noč in dan po mestu, da bode enkrat tega rjojenja konec.

(Iz Ljutomera,) dne 30. marca. Vkljub pritožbam dovolilo se je razširjenje tukajšnje nemške šole v dvorazrednico. Čujemo, da se bo vložila pritožba na upravno sodišče. Zdaj pa bodo naši Posilinceci šli zopet na lov, pa ne na kljunače, ampak na slovenske otroke iz okolice. Pazite Slovenci, da ne bode za kakšne obljubljene cunje svoje dece izdali. — Čudna pravica res! V Ljutomeru ima 28 trških

„nemških“ otrok dvorazrednico, v Cezanjercih pa na stotine slovenskih otrok čaka že leta in leta, da se jim sezida šolsko poslopje, kjer bi vsaj toliko prostora imeli, da bi drug poleg drugega sedeli. — Pri zadnji državnozborni volitvi smo z začudenjem opazili, koliko taci je volilo neznanega nemškega kandidata, ki samo od slovenskih kmetov živijo. Krčmar Strman iz Noršinec, usnjak Novak, pek Albert Novak, sedlar Zmave, sodar Mord in krčmar Zidarič. To so sami taki možje, ki bi radi Nemei bili, pa še nemški ne znajo. Okoličani, zapomnite si to in ravnajte se po geslu: Svoji k svojim!

(Protest.) Zoper volitev v mestni skupini celjski vložila je narodna stranka v državnem zboru obširen in stvarno, korenito utemeljen protest, v katerem se dokazujejo nepostavnosti, vsled katerih se je uradnim potom od okrajnega glavarstva število narodnih glasov zmanjšalo, in pa velika sleparija, katero so provzročili nemški Celjani, da si število glasov pomnožijo za kakih 60 in si zagotovijo tako — takrat vsaj še — zmago. V protestu se zahteva končno, da se izvolitev dr. Pommerja razveljavi.

(Odhod slovenskih vojakov na Kreto.) V zmislu dogovora mej evropskimi velesilami odposlala je tudi Avstrija jeden bataljon vojakov na Kreto, in sicer jeden bataljon slovenskih vojakov, kateri se po vsi pravici štejejo mej najhrabrejše in najvrlejšje, kar jih ima naša država. V četrtek popoldne je odpotoval iz Trsta drugi bataljon spodnještajerskega pešpolka št. 87. Bataljon broji 22 častnikov in 656 mož. Poveljnik je polkovnik Guzek. Odhod naših vojakov iz Trsta je bil jako slovesen. Polkovnik Sluka je vojake z lepimi besedami vspodbujal, naj delajo čast cesarju in avstrijski vojski, potem pa je bataljon odkorakal v pristan, kjer je defilirai pred vojaškimi dostojanstveniki in namestnikom in se na to vkrcal na ladijo „Elektra“. Ob 4. uri je ladija odrinila v morje. Ko je vojaška godba zasvirala cesarsko pesem, se je zastava nagnila odhajajočim vojakom v pozdrav, dokler niso zadoneli akordi Radekega koračnice. Takrat je vse oživelo in mogočni „Živeli“-klici so grmeli slovenskim vojakom v slovo. „Elektro“ spremlja ladija „Tiger“. Odišli bataljon se odpelje najprej v Kanejo, kjer ostane jedna kompanija, tri kompanije pa bodo nastanjene v Sudi.

(Državna ustanova za gojence na vojaških šolah.) C. kr. ministerstvo za domobranbo razpisuje jedno mesto državnih ustanov za gojence na vojaških šolah, do katerega imajo pravico mladeniči iz Kranjske. Prošnje do 1. maja t. l. na deželni odbor kranjski.

(Štiri morilce), ki so v jeseni l. 1895 umorili srbskega živinskega kupca Gitana Velkovića, je sodišče v Budimpešti dne 31. marca obsodilo v smrt na vislicah.

* * *

(Sejmi po Slovenskem od 5.—10. aprila.) Na Kranjskem: 5. v Zagorju (na Notranjskem), v Dovskem, Rovtuh, Zdenski Vasi, Kostanjevici in pri sv. Leni; 9. v Bruniku, Cerkljah, Hotemožah, Sent Gothardu; 10. Žužemberku, v Ložu. — Na Slov. Stajerskem: 5. v Braslovčah, Celji in Sevnici; 9. v Armuži, Ormožu; 10. v Strasu; 8. v Artičah. — Na Koroškem: 6. v Trebižu. — Na Primorskem: 5. v Nabrežini.

Društva.

(Vodstvo vipavske vinarske zadruge) nas prosi dostaviti v pojasnilo našemu dotičnemu poročilu, da je cena navadnemu namiznemu garantovano-naravnemu vinu od 20 for. (ne 26 for.) naprej v Postojno postavljeno.

Telegrami.

Dunaj, 3. aprila. (Ministerska kriza.) Cesar je vsprejel včeraj od Badenija naznanilo, da je ministerstvo odstopilo. Novica, da je cesar že Badeniju naročil sestavo novega ministerstva, se ne vzdržuje. Položaj je zelo resen, in dvomi se, jeli cesar zopet naroči Badeniju nalogo sestaviti ministerstvo, ker je Badeni baje izjavil nasproti liberalcem, da brez njih ne mara sestavljati večine. — Razširja in potrjuje se novica, da cesar pokliče na krmilo kakega zmernega konservativca; mej drugimi se imenujejo za to član gosposke zbornice knez Alfred Liechtenstein ali grof Julij Falkenhayn, ki bi s pomočjo Mladočehov, Poljakov in vseh drugih kon-

servativnih skupin dobil veliko večino v zbornici.

Dunaj, 3. aprila. Na posebno povabilo presvetlega cesarja dospe na Dunaj 21. t. m. nemški cesar Viljem, da se vdeleži drugi dan običajne vojaške parade.

Dunaj, 3. aprila. Poljski klub je sklenil složno postopati z mladočeskim klubom, ker se nadeja, da se tem potom s pomočjo konservativnih, krščanskih strank najde večina v zbornici.

Dunaj, 3. aprila. Mestni svet je določil volitev dunajskega župana na 8. t. m. dopoludne.

Dunaj, 3. aprila. „Wiener Abendpost“ objavlja okrožnico naučnega ministra na vse načelnike deželnih vlad, naj posveté posebno pozornost ustanovitvi ženskih višjih šol.

Dunaj, 3. aprila. Promocija prve doktorice vsega zdravilstva v Avstriji se je vršila zelo slovesno. Slavnost je otvoril rector magnificus dr. Reinisch z daljšim govorom, v katerem je naglašal važnost dneva, v katerem je prišla ženska do svoje pravice.

Budjejevice, 3. aprila. V četrtek popoldne je navstal v tukajšnji tobačni tovarni velik nemir; blizu 200 delavk je padlo po tajniku Louzenskem, ki jim ni hotel dati potrebnega materijala. Še le okrajnemu komisarju se je v zvezi s policijo posrečilo napraviti mir.

Pariz, 3. aprila. Senator Fabre je interpeloval vlado radi vedno pogostejih pojavov agitacije od strani katoliških mož, katera se vedno bolj razširja, ter zahteval od vlade, da prepreči vsako vmešavanje papeža v francosko politiko. Pravosodni minister mu je odgovoril, da so njegova izvajanja pretirana in da bo vlada storila svojo dolžnost.

Dogodki na Kreti.

London, 3. aprila. Zavoljo vednih nemirov na Kreti bodo velevlasti začele postopati s silo. Skoraj začno blokado grškega obrežja.

London, 3. aprila. „Daily News“ poroča iz Aten, da je grška vlada iznova naznanila velevlastim, da ji je nemogoče pristati na zahteve velevlastij, ker se je bati potem revolucije na Grškem.

Rim, 3. aprila. Minister Visconti-Venosta je naznanil v ministerskem svetu, da se položaj na Kreti po poročilih admirala Canevaro vedno hujša. Ministerski svet je sklenil, postopati soglasno s koncertom velevlastij.

Rim, 3. aprila. Vse kaže, da stoji Evropa na predvečer velikih dogodkov. Če bodo velevlasti še nadalje tako postopale, Grška mora Turčiji napovedati vojsko, ali pa izbruhne revolucija na Grški in v Macedoniji, in težko je določiti, kaj bi bilo večje hudo. Revolucija na Grški bi utegnila v vso Evropo zanesti strašen požar, ki se ga velevlasti ravno najbolj boje.

Rim, 3. aprila. Admirali so prepričani, da z blokado ne bo nič. Trebalo bi 20.000 vojakov, da bi napravili na Kreti mir.

Atene, 3. aprila. Princezinji Zofija in Marija, ki sta spremili prestolonaslednika Konstantina v Tesalijo, sta se vrnili v Atene.

Carigrad, 3. aprila. Iz zanesljivih virov se poroča, da je napravil stavek prestolnega govora o položaju na Kreti velik utis na sultana in njegovo vlado.

Carigrad, 3. aprila. Nameravana odposlatev Karateodori-paše v Atene se opusti, ker bi to pomenilo slabost Turčije in bi dalo Grkom nov pogum.

Carigrad, 3. aprila. Včeraj je odšel iz Muradlija zadnji vojaški vlak.

V sedanjem času za jemanje najbolj pripravno pristno, čisto in sveže 53 (9) 3

dorševo med. ribje olje

je ugodnega okusa in lahko prebavljivo. — Cena steklenici 50 kr., dvojna steklenica 1 gld. Priporoča

lekarna L. Leustek v Ljubljani, Rešjeva cesta šte. 1, poleg mesarskega mosta

Gosp. lekarnarju Piccoli-ju

v Ljubljani.

Podpisani usoja si Vašemu blagorodju uljudno naznaniti, da rabi poslano tinkturo za želodec (Tinctura Rhei composita G. Piccoli) z izvrstnim uspehom proti želodčnemu in kataru v črevesih, istotako tudi proti jetrnim in žolčnim izlivanjem.

Bolnišnica usmiljenih bratov.

Gradeo, dne 2. februarja 1897.

Provincijal

brat Emanuel Leitner.
nadzdravnik.

232 100—3

Umrli so:

31. marca Baron Zeno Zirheimb, stolni kanonik, 57 let, Pred škofijo 4, morbus brigthii. — Viktorija Haring, železniškega uradnika hči, 17 mesecev, Marije Terezije cesta 6, pljučnica. — Antonija Poznik, vrtnarjeva vdova, 77 let, Vožarski pot 5, kap.

V otroški bolnišnici:

1 aprila. Teodor Umek, črevljarjev sin, 1³/₄ leta, dušljivi kašelj.

V bolnišnici:

30. marca. Marija Verbič, delavka, 77 let, paralysis cordis. 31. marca. Rozalija Kokail, posestnikova žena, 24 let, carcinoma abdom. — Neža Potočnik, gostija, 67 let, pljučnica. — Ciril Prek, delavčev sin, 3 dni, oslabiljenje.

V vojaški bolnišnici:

31. marca. Eduard Christ, c. kr. pešec, 22 let, jetika.

Tržne cene v Ljubljani

dne 3. aprila.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st. . . .	8 20	Špeh povojen, kgr. . .	— 68
Rež, „	6 30	Surovo maslo, „ . . .	— 78
Ječmen, „	5 50	Jajce, jedno	— 2
Oves, „	6 50	Mleko, liter	— 10
Ajda, „	7 —	Goveje meso, kgr. . .	— 64
Proso, „	7 —	Telečje „	— 62
Koruz, „	5 —	Svinjsko „	— 66
Krompir, „	2 20	Koštrunovo „	— 40
Leča, hktl.	12 —	Piščanec „	— 60
Grah, „	11 —	Golob „	— 18
Fižol, „	10 —	Seno, 100 kgr.	2 14
Maslo, kgr.	— 94	Slama, 100 „	1 96
Mast, „	— 70	Drva trda, 4 kub. m. .	6 50
Špeh svež, „	— 64	„ mehka, 4 „	4 80

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
2	9. zvečer	719.9	7.8	sr. jzah.	oblačno	
3	7. zjutraj	725.2	5.4	sl. jzah.	oblačno	1.0
	2. popol.	725.8	10.0	sr. zah.	„	

Srednja včerašnja temperatura 9.0°, za 1.9° nad normalom.

Zvonovi na prodaj.

Pri sv. Jakobu v Ljubljani so stari zvonovi še precej dobri na prodaj po 95 kr. kilogram. Glasovi so: C., Es., G., B., Es. — Če bi jih kje rabiti zamogli, si jih dotičniki lahko ogledajo.

Za župniško predstojništvo:

Jan. Rozman,

župnik.

249 3—1

Piruhe, prazne in z razno vsebino, **P**križe, palice za sprehod, popotne **j**erbase, vozičke za otroke

priporoča raznovrstno izdelane in prav v ceno

Fr. Stampfel, 248 1

v Ljubljani, Kongresni trg, Tonhalle.

Delavnica kleparskih, ključarskih, kovino-

Anton Belec

Št. Vid nad Ljubljano

izdeluje ter ima v zalogi 173 12-5

cerkvene svetilnice ali stalnice po dve iz kositarja 12, 15, 18, 20 gld., iz medenine 22, 24, 28, 32 gld., iz topaka 40, 50 gld., **obhajilne svetilnice** iz kositarja po 2 gld., iz medenine po 5, 8, 10 gld., **pušice z zvončki** za pobiranje miloščine, iz kositarja po gld 1.50, iz medenine 5 gld.; **štedilna železna ognjišča** vsa železna in tudi razna za vzidati.

Pokrivanje zvonikov.

Barvanje zvonikov.

Napeljevanje strešnih žlebov in strelovodov.

Razne železne ograje, vrata, omrežja za pokopališča.

Štajersko deželno kopelišče Rogatec-Slatina

Postaja južne železnice Poličane.

Sezona od 1. maja do 1. oktobra.

Pitno, kopalno, električno zdravljenje in z mlekom.

Prospekte razpošilja ravnateljstvo.

Svetovnosloviti glavberjevo - solnato - kisli-
kasti vrelec, priporočeni od prvih zdravniških
avtoritet proti obolenjem prebavnih in dihal-
nih organov, in sicer:

Tempeljski vrelec, najboljša osvežujoča
Styria vrelec, preizkušeno zdravilno sred-
stvo, 230 20-1

razpošilja vselej sveže napolnjena

deželna glavna zaloga v deželni hiši v Gradcu in
kopeliščno oskrbnitvo v Rogatec - Slatini.

Deželna rogaška kislá voda se povsodi prodaja.

Izborna svojo zalogo raznovrstnih vóz kritih in nekritih

lično in trpežno izdelanih priporočá prečast. duhov-
ščini in sl. občinstvu

**Fr. Šiške naslednik
J. Demšar**

Marije Terezije cesta št. 6 v Ljubljani.

Naročila izvršujejo se točno po
165 2 nizki ceni. 194 6-4

Največji izbor
elegančnih
solnčnikov
priporočá po najnižjih cenah
L. Mikusch
v Ljubljani, Mestni trg 15.

Najboljše sredstvo proti stenicom,
bolham, kuhinjskemu mrčesju, mo-
ljem, zajedalkam domačih živalij.

„Zacherlin“

učinkuje čudovito! Usmrti — kot
nobeno drugo sredstvo

vsakovrstno golazen — in ga radi tega
milijoni odjemalcev zahtevajo. Njega znaki
so: 1. zapečatena steklenica, 2. ime „Zacherl“.

Pristni „Zacherlin“ prodajajo v Ljubljani:

Ivan Fabian,	Josip Kordin,	A. Scharabon,
Karol J. Holzer,	Anton Krisper,	Viktor Schiffer,
Ivan Jabačin,	Peter Lassnik,	Jakob Spoljarič,
Anton Ječminek,	Mihaela Lavriča	A. Stacul,
J. Glič & Leskovic,	nasl. F. Grošelj,	M. E. Supan,
C. Karinger,	Alojzij Lenček,	Franc Terdina,
Mihael Kastner,	Ivan Perdan,	Uradniško kon-
J. Klauer,	Karol Planinšek,	sumno društvo,

Dobi se tudi v naslednjih krajih na Kranjskem:

V Postojni, Polhovem Gradcu, Borovnici, Velikih
Laščah, Kočevju, Krškem, Hribu Fr. Kovač, Idriji, Kranju,
Kostanjevici, Litiji, Mokronogu, Koprivniku, Mirni, na
Vrhniki, v Trzinu, v Radovljici, Ribnici, Radečah, Za-
gorju, Žužemberku, Kamniku, Dragi, Trebnjem, Črnomlju,
Bledu, Cirknici, Ložu, Kamniku, Vipavi. V Škofji Loki:
M. Zigon in E. Burdych. 202 15-2

Katol. Bukvarna v Ljubljani priporočá:
Enchiridion Liturgicum in usum Cleri-
corum et Sacerdotum in sacris functionibus. Collegit
Jos. Erker. Cena 1 gld. 50 kr.
**Wolf-Platersnikov slovensko-nem-
ški slovar**, dva zvezka, nevezana 11 gld.
50 kr., v pol-sagrinastih izvirnih platnecih
14 gld. 50 kr.

Preč. duhovščini
v ljudno priporočam
svojo delavnico

**slikarijo na
steklu,**

zlasti za izdelovanje
cerkvenih oken
z umetno slikarjjo

Ed. Stuhl

v Gradcu,

Annenstrasse 35.

Najboljša spri-
čala in pohvale
za izvršena dela
razpošiljam na
zahtevo.

521 52-38

206 13-3

St. 9363.

Razglas.

246 3-1

Komisijsko **ogledovanje in razre-
dovanje konj**, katero je zaukazalo c. kr. ministerstvo
za deželno brambo vzajemno s c. in kr. vojnim ministerstvom za leto 1897,
vršilo se bode za okraje mesta ljubljanskega

dné 3. in 4. maja letos dopoldne

na živinskem trgu poleg klavnice na oddelku za konje v sle-
dečem redu:

Dné 3. maja dopoldne ob devetih za I. okraj (Solski del);
dné 3. maja dopoldne ob desetih za II. okraj (St. Jakobski del);
dné 3. maja dopoldne ob pol enajstih za III. okraj (Dvorni del);
dné 3. maja dopoldne ob enajstih za IV. okraj (Kolodvorski del);
dné 4. maja dopoldne ob devetih za V. okraj (predkraj: Hradeckega
vas, Kurja vas, Hauptmanca, Iloveca, Karolinska zemlja in Črna vas);
dné 4. maja dopoldne ob desetih za VI. okraj (Vodmat).

Tiga reda se je strogo držati.

V obližji označenega kraja ni dovoljeno vozove puščati.

Ako bi ne bilo mogoče kakega konja pripeljati v pravem času k ogledu,
je vzrok naznaniti mestnemu magistratu, ali pa komisiji.

Za konje, ki so oproščeni predstave, in za žrebeta, katera v tekočem
letu ne bodo izpolnila četrtega leta, prinesiti bo spričevalo v smislu § 7. mi-
nisterške naredbe z dné 18. marca 1891, št. 35 drž. zak., obegajoče razlog
prostosti in izdano po dveh posestnikih, katerih konji se predstavljajo.

Posestniki konj se opozarjajo, da je vse-premembe gledé konj, ki se do
godé v času med naznanilom in pa med razredbo konj, t. j. za l. 1897. od
16. aprila do vštetelega 4. maja, naznaniti mestnemu magistratu.

Za popisovanje konj in vozov vročili se bodo posestnikom posebni popi-
sovalni listi, katere jim je vestno izpolnjene vrniti magistratnemu ekspeditu
vsaj **do 20. aprila letos.**

Iz opazk na teh listih je razvidno, kateri konji so oproščeni vsakolet-
nega naznanila in kateri od predstave za razredbo.

Posestniki konj, kateri opusté pravočasno naznaniti ali predstaviti svoje
konje in se ne morejo dovoljno opravičiti, se kaznujejo v smislu minister-
skega ukaza z dné 30. septembra 1857, drž. zak. št. 198, ali z globo do
100 gld., ali z zaporom do 20 dni; vrhu tega pa imajo plačati vse stroške
poznejšega razredovanja.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 1. aprila 1897.

Hiša na prodaj,

v kateri je večletna **gostilna** in **konjaki hlev** v
predmestji, **prodá se** iz proste roke radi družinskih
razmer po ugodnih obrokkih. — Cena po dogovoru.

Kje, pové upravništvo tega lista.

225 6-5

Zgradba novih zvonikov v Moravčah

oddala se bo dné 7. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne po zmanj-
ševalni dražbi. Podjetnikom je vložiti 10 % vadijum.

Troški (brez materijala in vožnje) so proračunjeni:

Zidarsko delo	4032	gld.	99	kr.
Kamnoseško delo	923	"	80	"
Tesarsko delo	785	"	18	"
Kleparsko delo	3172	"	89	"
Škriljarsko delo	124	"	02	"
Podobarsko delo	74	"	—	"
Mizarsko delo	330	"	20	"
Ključavničarsko delo	174	"	—	"
Steklarsko delo	33	"	19	"
Pleskarsko delo (Anstreicher)	79	"	26	"
Železje	750	"	—	"

Skupaj . . . 10479 gld. 53 kr.

Načrti in proračuni so na razpolago v moravškem župnišču.

Moravče, dné 24. marca 1897.

224 4-4

Stavbeni odbor.

Podpisana ima v zalogi najraznovrstnejše trpežno, krasno
**blago za bandera, baldahine, raznobarvne
plašče, kazule, pluviale, dalmatike, ve-
lume, albe, koretelje, prte itd.**

sploh vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevzema
tudi vzenje, prenovljenje stare obleke in vsa popra-
vila. — Izdeluje ročno in pošteno po najnižji ceni
bandera in vso drugo obleko.

Prečastite gospode prosim, da se blagovolé pri naročilih
ozirati na domačo trdko ter ne uvažujejo tujih trdk, dru-
štev in potujočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenjšo postrežbo in najnižjo
ceno, zatrjuje, da bode hvaležna tudi za najmanjše naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjam se priporočá 12 52-13

Ana Hofbauer,

imejteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode
v Ljubljani, Gledališke ulice 4.

Zobozdravnik A. Paichel

Pod Trančo št. 2, poleg čevljarskega mostu, I. nadstropje

ustavlja na najnovejši in najboljši način

umetne zobe in zobovja

brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije.

Odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živoa. 818 (28)

 Fran Bartl
3-3 prej 171
L. Blumauer
jermenar in izdelovalec pristnih angleških sedlov in konjskih oprav
v Ljubljani, Šelenburgove ulice 4
priporoča se čast. občinstvu v vsa v njegovo stroko spadajoča dela, katera izvršuje po nizkih cenah.

Stavbinsko, umetniško, strojsko ključarstvo, železo-strugarstvo in vodovodna instalacija
Albin C. Achtschin
Ljubljana, Wolfove ulice 8
priporoča
svojo novo opravljeno strugarnico za železo v izvrševanje vseh v to stroko spadajočih del. 141 6-6
Točna postrežba! Nizke cene!

Usojam si prečistiti duhovščini, sl. občinstvu in velepospovanim odjemalcem uljudno naznaniti, da sem s dnem 8. februarja t. l. preselil svojo
trgovino s klobuki, čepicami in krznarskimi izdelki
iz prejšnje prodajalnice v gosp. Kirbiša hiši na Kongresnem trgu v novo urejene
prodajalnične prostore
v Wolfovi (preje gledališčni) ulici št. 5
Ob tej priliki se priporočam vsestranski ter prosim, da se mi ohrani tekem 23 let pridobljena časteča me blagonaklonjenost sl. občinstva.
Velepospovanjem
119 15-10 **Anton Krejči**
Istotam je tudi trgovina s klobuki za dame.

Zajamčeno samočista
odlikovana z najvišjimi odlikovanji
Tomaževa fosfatna moka
iz čeških in nemških tovarn za Tomažovo moko
je najboljše učinkujoče in najcenejše fosfornokislo gnojilo.
Da ima v sebi 15—17 odstotno citratno raztopljive fosforne kisline in 28—100 odstotkov fine moke, se jamči.
Za vse vrste zemljine prsti.
Za zboljšanje zemlje revne na fosforni kislini, za vsa žita, okopalne in oljne rastiine, za vinograde, hmeljne in zelenjavske nasade in posebno za gnojenje travnikov.
Prekaša glede na poznejši vpliv vse superfosfate.
Jedva nedostajoča množina citratno raztopljive fosforne kisline se povrne, ceniki, strokovni spisi in druga pojasnila so na razpolago.
Vprašanja in naročila naj se pošiljajo 56 36-10
prodajališču fosfatne moke
čeških tovarn za Tomažovo moko v Pragi
Mariengasse 11.

Otvoritev steklarske obrti.
Prečistito duhovščino in slav. občinstvo dostojno obveščam, da sem otvoril trgovino s steklom, porcelanom, podobami, zrcali itd.
v Ljubljani na Dunajski cesti št. 9 (preje Sličer).
Istotam imel bodem tudi svojo delavnico za stavbinsko in umetno steklarstvo, kjer bodem izvrševal vsa meni izročena dela. Osebito bom posvetil svoje znanje cerkvenemu umetnemu steklarstvu (cerkvena steklena okna, vrata itd.) ter gojil isto kot specialiteto.
Pridobil sem si mnogo znanja tu v Ljubljani, kakor tudi v inozemstvu, torej mi more vsakdo zaupati gledé zanesljive izvršitve. Priporočam se torej vsestranski in beležim velepospovanjem
237 9-2 **Av gust Agnola.**

Pleskarski in lakirarski obrt
tvrdke
Josip Makovec v Ljubljani
na Bregu šte. 20
se priporoča prečast. duhovščini in slav. občinstvu v mestu in na deželi za vsa v njegovo stroko vstevajoča se dela, osebito v prostoročno izvršeno imitacijo vsakovrstnega lesovja. — Vsa naročila izvrši natančno z uporabo najboljšega materiala ter jamči za dobro delo po možno nizki ceni. 390 52-25

Otvoritev kleparske obrti v Ljubljani.
Prečistito duhovščino in sl. občinstvo uljudno obveščam, da sem po mnogoletnem službovanju pri jedni največjih tvrdk kot samostojno delujoč poslovodja otvoril
kleparsko delavnico za stavbena in galanterijska dela v Ljubljani na Sv. Petra cesti 21.
Ob tej priliki priporočam se najtopleje v vsakovrstna kleparska, posebno pa v strokovnjaška stavbinska dela, kakor: kritje cerkv, zvonikov, streh na župniščih in zasebnih poslopjih, napeljevanje žlebov, prirejanje stranišč po najnovejših zdravstvenih predpisih itd.
Za vsako meni izročeno delo uporabljam najboljšo kovino, za katero dobroto in izvršitev popolno jamčim; zaračunjam pa po najnižji ceni.
Velepospovanjem
218 5-3 **ALOJZIJ LENČEK**, stavbeni in umetni klepar.

Zobozdravnik Avgust Schweiger
ordinuje odslej vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne
v Ljubljani pri Maliču, II. nadstropje št. 25—26.
Umetni zobje v zlatem zajetji brez ustnega neba (takozvana krona in premostna dela) ostanejo trajno v ustih. Ravno tako tudi posamni zobje in cela zobovja v kavčukastem zajetji. — Kosi iz kavčuka nadevajo se ob nejni strani z zlatom ter ne povzročajo neprijetnega duha, tudi ne povzročajo razdraženja nezne slizne kože. — Nova emajlna plomba, nerazrušljiva, za katere trpežnost se jamči. Po plombovanji ni nikakoršnih bolečin več; prednji zobje se dajo do polovice nadomestiti, barva je sliena pravim zobem. — Nova ameriška zlata plomba za vsak zob. — Vse operacije in zobozdravniška dela natančno, zanesljivo pod popolnim jamstvom. 143 2
Ordinira odslej nadalje trajno v Ljubljani.

F. P. Vidic & Comp.
v Ljubljani
ponudijo po najnižji ceni poljubno množino
stavbinske opeke, zarezne strešne opeke
(izdelane iz najboljše vrhniške ilovice) in tem pripadajočo
stekleno zarezno opeko
in
strešna okna iz litega železa.
Peči in štedilna ognjišča
(lastni izdelek).
Roman-cement, dovski Portland-cement
pa tudi vse druge za stavbe potrebne predmete.
Najnižje cene! 201 11-3

Ustanovljeno leta 1870.

Izdelava perila za gospode, gospé in otroke

na debelo in drobno.

Cena in blago brez konkurence.

Oskrbi cele oprave za neveste.

Oskrbi oprave za novorojenčke.

Srajce za gospode,
beli chiffon, gladke na prsih,
brez ovratnika, brez manšet,
37 vrat
jedna od gld. 1.10 do 2.75
šest " " 6.25 " 15.—

Srajce za dečke,
v 4 velikostih, sicer kakor gornje
jedna od gld. 1.— do 1.40
šest " " 5.75 " 7.75

Svitlice za gospode,
6 vrst
jedne 80 kr. do gld. 1.40
šest gld. 4.50 do gld. 7.50

Dvanajst ovratnikov
od gld. 1.80 do 2.20.

Dvanajst manšet
od gld. 3.30 do 4.60.

12 prečlog
(Verheizen)
od gld. 5.25 do 5.—

Za kroj brez graje in za točno postrežbo
jamči trdka

J. C. Hamann
v Ljubljani.

ki s perilom oskrbuje mnogo o. in kr.
častnikov in o. in kr. mornarico.

Cenike nemške, slovenske, laške pošilja
na zahtevo brezplačno. 86 11

V lekarni se tudi dobiva: Pristno francosko žganje v
originalnih steklenicah po 60 in 40 kr., med. konjak,
med. malaga, najboljša, vse po najnižjih cenah. Želez-
nato kineško vino, sagrađa vino (odvajajoče) itd.

Splošno priznan je kina-železnati malaga

kot dietetično, krepujoče in kri tvoreče
zdravilno sredstvo, priporočljivo krvi pri-
manjkujočim otrokom, ženskim, rekon-
valescentom, sploh slabotnim osebam;
Steklenica gld. 1.80, pol stekl. gld. 1.—

Priraja se v kemično farmacev-
tičnem laboratoriju

lekarne „pri zlatem orlu“
J. Svobode nasl. (Mardetschlaeger)

v Ljubljani

kateri naj se določijo naročila. Ondi
dobé se tudi vsa homöopatična
zdravila.
Pojasnila na v lekarniško stroko spa-
dajoča vprašanja dajo se radovoljno in
brezplačno. 51 52—12

Josip Cvetrečnik,

sobni slikar, Karlovska cesta št. 2,

priporoča se v vsakovrstna v sobnoslikarski obrt spada-
joča dela. 9 32—8

Herbabny-jev podfosfornasto-kisli apneno-železni sirup

Ta 26 let z največjim uspehom rabljeni, prsi sirup raztaplja
slez, upokojuje kašelj, pomanjšuje pót, daje slast
do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo
jači in krepi. Železo, ki je v sirupu v lahko si prisvajajoči
obliki, je jako koristno za narejanje krvi, raztopljive fos-
forno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih
otrocih pospešujejo narejanje kostij.

Cena steklenic je 1 gld. 25 kr., po pošti 20 kr. več
113 9 za zavijanje. 668 20—20

te torej vselej izrečno Herbabny-jev apneno-železni
sirup. Pazi naj se tudi na to, da je kraven stoječa
oblastveno protokoliрана varstvena znamka na
vsaki steklenici in prosimo, ne dajte se zapeljati
niti z nižjo ceno, niti z družimi pretvezami, da bi
kupili kake ponaredbe!

Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“
VII/1, Kaiserstrasse 73 in 75.

Zaloga tudi skoro v vseh lekarnah.

LUDOVİK BOROVNIK

= puškar =

v Borovljah (Ferlach) na Koroškem

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušek za
love in strelce po najnovejših sistemih pod popolnim
jamstvom. — Tudi predeluje stare samokresnice,
vzprejema vsakovrstna popravila in jih točno in dobro
izvršuje. Vse puške so na c. kr. preskuševalnici in od
mene preskušene. 655 52—23

Slovenski in nemški ilustrovani ceniki zastoj.

Alojzij Večaj

izdelovalec pečij iz glinastih snovij

v Ljubljani, Opekarska cesta 61

preje Igriške ulice 2 26—11

priporoča lepo svojo zalogo

raznovrstnih pečij

od najpreprostejših do najfinišnih, raznobarvne: rujave, zelene,
bele, pri naročilih pa tudi drugačne barve. V zalogi ima tudi
kahljice za štedilnike, sploh razne glinaste izdelke.

Za svoje delo jamči leto dni. Cene so najnižje.

4 zlate, 18 srebrnih kolajn, 30 častnih in priznatih diplom.

Kwizde korneuburški redilni prašek.

Živinozdrav. diet.
sredstvo za konje
govedo in ovce.

Rabi se že tekom 43
let, po največ blevih,
ako žival neče jesti,
slabo prebavlja, v
zbojšanje mleka in da
daje več mleka.

Cena škatlj. 70 kr., pol škatlj. 35 kr.
Pristen je le, ako ima poleg natis-
njene carstveno znamko. Dobiva se
v vseh lekarnah in drogverijah.

Glavna zaloga:

Franc Iv. Kwizda

e. in kr. avstr.-ogrski in k. ru-
munki dvorni zalagatelj
okrožni lekar v Korneuburgu
112 2 pri Dunaji. II

CH. GEIGLE, trgovina z gozdnimi semeni
v Hochwall, postaja Haag, Dolenje Avstrijsko,
in Nagold, Virtembersko, Schwarzwald,

zalagatelj vis. vlad in gozdarskih oskrbnih, trgovcev
s semeni, vrtnarjev in zasebnikov.

Tovarne za sušenje, čiščenje in
pripravo smrekovega semena

z motorji. Posebnost: smrekova semena, nad vse
čista in kaljiva, uradno potrjena. Tudi doma odgojene
gozdne rastline in grmičevje za olepšavo.
Ceniki brezplačno in franko. Izvoz in dovoz.

Ustanovljeno 1817. 25 3-2

Najnovejši čas odlikovano na razstavi nemške kmetijske
družbe Stuttgart-Cannstadt 1896.

Velika izbira lepih, porabnih priložnostnih daril!

Najboljše ure po najnižjih cenah.

Popravila zanesljivo pod jamstvom.

Največja zaloga

verižic, uhanov
in prstanov.

Zaloga Styria-koles in raznih drugih zistemov.

Mehanična delavnica na Poljanah št. 31 v lastni hiši.

Ceniki so franko na razpolago.

Novost: Stenske (Pendel-) ure z godbo
po jako nizki ceni. 711 24

Fr. Čuden, urar v Ljubljani, Mestni trg, nasproti rotovžu.

Najboljši
fabrikat!

I. kranjski
laneno-oljnati firnež.

I. kranjsko
čisto laneno olje.
Siccativ-firnež (sušilo)

priporoča najceneje 59 104—32

Adolf Hauptmann,

I. kranjska tovarna oljnatih barv, fir-
nežev, lakov in kleja v Ljubljani.

Dunajska borza.

Dne 2. aprila.

Skupni državni dolg v notah	100 gld. 75 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 70
Avstrijska zlata renta 4%	122 25
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100 30
Ogerska zlata renta 4%	121 60
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 10
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	936 —
Kreditne delnice, 160 gld.	347 40
London vista	119 55
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 65
20 mark	11 72
20 frankov (napoleonador)	9 51
Italijanski bankovci	45 —
O. kr. cekini	5 65

Dne 2. aprila.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	153 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	153 75
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	189 —
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 45
Tisne srečke 4%, 100 gld.	139 —
Dunavske vravnave srečke 5%	127 25
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	108 —
Posojilo goriskega mesta	112 50
4% kranjsko deželno posojilo	99 75
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 80
Priporitetne obveznice državne železnice	222 —
južne železnice 3%	174 15
južne železnice 5%	127 30
dolenjskih železnice 4%	99 50

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. 50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	146 —
Avstrijskega rubežnega križa srečke, 10 gld.	19 40
Rudolfove srečke, 10 gld.	— —
Salmove srečke, 40 gld.	69 —
St. Genois srečke, 40 gld.	72 —
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 —
Ljubljanske srečke	21 75
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	152 —
Akcije Ferdinandove železn., 1000 gl. st. v.	3375 —
Akcije tržaškega Lloyd, 500 gld.	352 —
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	78 75
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	— —
Montanska družba avstr. plan.	80 —
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	155 50
Papirnih rubljev 100	126 75